

Raziskovalna naloga

HIMNE EVROPSKIH DRŽAV

Slovenščina

Avtorica:

Erika Stankovič

Mentorica:

Petra Kodre

April, 2010

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem analizirala 47 himen in 36 nacionalnih gesel.

Osnovni raziskovalni namen, kateremu sem skušala slediti skozi nalogo, je bil, primerjati besedila himen in njihova sporočila z nacionalnimi gesli ter ugotoviti, koga ali kaj posamezni narodi povzdigujejo v svojih himnah in kakšno vlogo so osebnosti, omenjene v himnah, imele v zgodovini tega naroda.

Z raziskovalno nalogo želim opozoriti na to, da smo si vsi narodi sicer zelo različni, a še vedno tudi zelo podobni.

ABSTRACT

In the research I analyzed 47 anthems and 36 national mottos.

Basic research questions, that I want to answer through this research, is to compare texts of the anthems and their messages with national mottos and to find out who or what do nations raise in their anthems and what part did they have in the history of the nation.

With this research, I want to warn that even if we are very different, we are still alike.

ZAHVALA

Za pomoč se zahvaljujem profesorici slovenskega jezika, gospe Petri Kodre, ki me je usmerjala na pravo pot pri izdelavi raziskovalne naloge. Hvaležna sem ji za naklonjenost, skrb in spodbudo, ki sem jih, še posebej proti koncu, zelo potrebovala.

Zahvaljujem se profesorici angleškega jezika, gospe Klari Canzutti, ki mi je lektorirala prevode iz angleščine.

Zahvala gre tudi staršem, ki me na tej poti spodbujajo in podpirajo, kajti z njimi je vse skupaj precej lažje. Družina ni izgubila upanja in se je morala marsičemu odreči ter veliko potrpeti, da je lahko nastalo to delo.

*V Ajdovščini, 29. 3. 2010,
na 20. obletnico določitve Zdravljice za državno himno Republike Slovenije*

STVARNO KAZALO

1. UVOD	5
2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	6
3. RAZISKOVALNE HIPOTEZE.....	6
4. METODOLOGIJA DELA	7
5. OSNOVNI OPERATIVNI POJMI.....	8
5. 1. DRŽAVA	8
5. 2. HIMNA	8
5. 3. NACIONALNO GESLO.....	10
6. MOTIVNO-TEMATSKA ANALIZA	11
6.1. SPOROČILA POSAMEZNIH HIMEN IN NACIONALNA GESLA.....	11
6.2. MOTIVNO-TEMATSKA PRIMERJAVA ZDRAVLJICE Z DRUGIMI EVROPSKIMI HIMNAMI TER POZNEJŠE SPREMEMBE V BESEDILU ZDRAVLJICE	16
7. POSEBNE OSEBNOSTI V HIMNAH.....	19
7.1. BOG V EVROPSKIH HIMNAH	19
7.2. DRUGE ZNANE OSEBNOSTI V HIMNAH	21
8. ZAKLJUČEK.....	29
9. LITERATURA	31
10. PRILOGE	32

KAZALO TABEL

Tabela 1: Sporočila evropskih himen in primerjava z nacionalnimi gesli države	14
Tabela 2: Pogostnost in raznovrstnost sporočil evropskih himen – prikaz po državah	15
Tabela 3: Delež tistih, ki verjamejo v Boga, v državah, katerih himna ga omenja.....	20
Tabela 4: Znane osebnosti v evropskih himnah	25
Tabela 5: Avtorji evropskih himen, njihova narodnost ter letnica rojstva	28

1. UVOD

Ideja za to raziskovalno nalogo se je porodila na malce drugačen način, kot je to najbrž običajno. Prejšnje šolsko leto je moja mama na pogovornih urah povedala razredničarki, da me šolsko delo doma ne zaposluje dovolj in da zato zelo dosti berem, iščem zanimive podatke in se jih samoiniciativno učim, pri tem pa posegam tudi po tujejezični literaturi (srbski – tudi v cirilici, hrvaški ter angleški). Razredničarka je predlagala, da bi to mojo vedoželjnost v šoli potešili, predvsem pa usmerjali z izdelavo raziskovalne naloge, s katero bi se lahko v sedmem razredu predstavila na tekmovanju mladih raziskovalcev. Predlagala je tudi okviren naslov »Evropske himne« in dodala, da to temo že dalj časa hrani za koga od učencev, ki obvlada hrvaščino ali srbščino, saj je na Wikipediji veliko himen prevedenih le v ta dva jezika, v slovenščino pa ne. Ko se je mama vrnila domov s to novico, sem se takoj usedla za računalnik, pogledala na Wikipedijo in ugotovila, da je večina himen prevedenih v slovenščino, hrvaščino, srbščino ali angleščino in da so njihove teme zelo zanimive. Izziv mi je bil vseč in sem ga sprejela.

Raziskovanja sem se lotila počasi, saj sem vedela, da se mi nikamor ne mudi in da imam za pripravo končnega izdelka dve leti časa. Lansko šolsko leto sem zato le prebesedila¹ himne, ki še niso bile prevedene v slovenščino, letos, v 7. razredu, pa sem začela raziskovati. Pri prebesedenju so mi bili v pomoč starši, dedek ter gospa Klara Canzutti, prof. angleščine na naši šoli, ki je na koncu pregledala moje delo.

Ker je mentorica moji raziskovalni nalogi postavila le okviren naslov, sem se na samem začetku morala odločiti tudi o tem, ali bom raziskovala himne vseh evropskih držav ali le držav, ki so v Evropski uniji. Po krajšem premisleku sem se odločila, da bom naredila primerjalen pregled državnih himen vseh evropskih držav. Tako sem se odločila zato, ker sem želela biti kar najbolj temeljita in ker bodo nekoč najbrž vse evropske države v Evropski uniji.

¹ Ker sta za prevajanje poezije poleg odličnega znanja obeh jezikov potrebna tudi pesniški dar ter poznavanje literarne teorije, se te naloge ponavadi lotevajo (pri)znani pesniki. Čeprav bi bil zame to prevelik zalogaj, se temu izzivu nisem hotela kar tako odreči. Sklenila sem kompromis: kot pravi pesniki sem se lotila dela, vendar tega nisem imenovala »prevajanje«, ampak »prebesedenje«, kakor mi je svetovala gospa Nidja Tomažič, prof. angleščine na naši šoli. Rezultat prebesedenja sem imenovala »prebeseditev« (po vzorcu: ubesediti – ubeseditev).

2. RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

V okviru svoje raziskovalne naloge želim:

- zbrati in po potrebi prebesediti besedila vseh evropskih himen,
- določiti motivno-tematsko plast himničnih besedil ter izluščiti njihova sporočila,
- napraviti motivno-tematsko primerjavo med slovensko himno ter drugimi evropskimi himnami,
- sporočila državnih himen primerjati z državnimi nacionalnimi gesli, če jih le-te imajo,
- ugotoviti, ali so katere osebnosti v posameznih himnah še posebej poudarjene in kakšno vlogo so te igrale v zgodovini tega naroda,
- ugotoviti narodnost avtorjev evropskih himen,
- glede na letnico rojstva avtorjev evropskih himen vsaj približno določiti in medsebojno primerjati čas nastanka besedil, ki so bila kasneje sprejeta za himno.

3. RAZISKOVALNE HIPOTEZE

Pričakujem, da bom s to raziskovalno nalogo uspela zbrati in po potrebi v slovenščino prebesediti vsa besedila himen evropskih držav ter dokazati, da:

- himne velikokrat opevajo lepoto države ter mir med narodi,
- nimajo vse države svojega nacionalnega gesla, če pa ga imajo, je to pogosto podobno sporočilu državne himne,
- nekatere himne omenjajo najbolj zaslužne posameznike iz narodove zgodovine,
- so avtorji državnih himen v veliki večini sinovi tega naroda in kronološko sodijo v različna literarna obdobja.

4. METODOLOGIJA DELA

Besedila evropskih himen sem raziskovala s pomočjo sledečih raziskovalnih metod:

- metoda zbiranja besedil in prebesedenja iz hrvaščine, srbščine, angleščine in nemščine,
- metoda selekcioniranja in razvrščanja podatkov,
- metoda proučevanja (analiziranja),
- metoda primerjanja.

Sprva sem načrtovala, v raziskavo vključiti tudi anketo, s katero bi merila naklonjenost ter poznavanje širše družbe v odnosu do naše himne, kasneje pa sem se premislila, saj bi sociološka obravnava te tematike zaslužila samostojno nalogo. Moje vodilo pri tej odločitvi je bilo: raje manj, pa tisto bolj temeljito in premišljeno. Tako moja naloga ostaja predvsem na področju književnosti.

Odgovore na raziskovalna vprašanja sem pridobila s skrbno načrtovanim delom. Na internetu sem poiskala prispevke in drugo gradivo, ki je na kakršen koli način povezano z mojo raziskavo. Celoten čas raziskovanja me je vodila sistematičnost. Svoje ugotovitve in razmišljanja sem si prizadevala predstaviti kar se da urejeno in smiselno ter zlasti argumentirano.

5. OSNOVNI OPERATIVNI POJMI

V vsaki raziskovalni nalogi je smiselno najprej jasno opredeliti osnovne operative pojme.

5. 1. DRŽAVA

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo:

»država -e ž (a)

1. organizirana politična skupnost, ki ima na prostorsko omejenem ozemlju suvereno oblast /.../
2. politična sila, ki predstavlja, vodi, upravlja to skupnost: vloga države v življenju družbe.«²

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika se o državi govori le kot o politični skupnosti in politični sili, Veliki splošni leksikon pa pove, da je to organizacija človeške družbe pod najvišjo, največkrat suvereno silo na omejenem območju, ki so ga pogosto združili zgodovinski razvoj ali geografske razmere. Smoter države je zagotavljanje delovanja prava in blaginje članom družbe. Državno silo ima v sodobni državi v rokah vlada. Vlada se opira na državno upravo, policijo in vojsko.³

Iz teh definicij sem sestavila svojo in jo strnila v naslednjo poved:

Država je organizacija človeške družbe na točno določenem geografskem področju. Ljudi v državno skupnost povezujejo neke določene razmere (zgodovinske, politične, naravne ...).

5. 2. HIMNA

Himna ali hvalnica je naziv za svečano pesem. Izraz himna izhaja iz grške besede *θῦμος* *himnos*, kar pomeni napev.⁴

² Slovar slovenskega knjižnega jezika (online: http://bos.zrc.sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=dr%C5%BEava&hs). Ljubljana. Založba ZRC, ZRC SAZU (Oto Luthar). 2000. (Citirano: 5. september 2009, ob 10:15.)

³ Prim.: Bele s sod.: Veliki splošni leksikon, 4. knjiga, 2006. Ljubljana, DZS, str. 933.

⁴ Prim: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Himna>. (Povzeto: 18. 2. 2010, ob 13.45.)

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo:

»**hímna** -e ž

1. pesem kot simbol države, organizacije, gibanja: godba je zaigrala himno; državna, narodna, pionirska, proletarska himna
2. lit. pesem v počastitev, hvalo česa, hvalnica: napisati himno; himna ljubezni, pomladi, svobodi / zmagoslavna himna dela
3. rel. molitev v čast, zahvalo Bogu, hvalnica: moliti, peti himne // pri starih Grkih pesem v čast bogov ali herojev.«⁵

Himne so lahko nabožne ali posvetne. Nabožne krepijo religiozno čustvovanje in imajo značaj molitve, posvetne pa obujajo narodna in domoljubna čustva. Oboje so napisane za množico, namenjene so zborovskemu petju in se jih v znak spoštovanja od nekdaj poje.⁶

Izvajanje naše državne himne ureja *Zakon o grbu, zastavi in himni Republike Slovenije ter o slovenski narodni zastavi*, ki je bil sprejet leta 1994. Tu beremo:

«Himna se mora izvajati:

- ob uradnem slovesu od predsednika republike, kadar odhaja iz Republike Slovenije na obisk v tujo državo, in ob njegovem sprejemu, ko se vrne v Republiko Slovenijo;
- ob uradnem prihodu voditelja tuje države ali pooblaščenega predstavnika mednarodne organizacije v Republiko Slovenijo in ob slovesu pri njegovem odhodu iz Republike Slovenije;
- pri polaganju vencev, ki jih polagajo uradni predstavniki Republike Slovenije oziroma predstavniki tujih držav ali mednarodnih organizacij ob spomenikih, na pokopališčih ter na drugih podobnih krajih.

Na območjih, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, se ob svečanih prireditvah teh skupnosti lahko izvaja tudi himna narodne skupnosti.

⁵ Slovar slovenskega knjižnega jezika: online:

http://bos.zrc.sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=dr%C5%BEava&hs

Ljubljana. Založba ZRC, ZRC SAZU (Oto Luthar). 2000. (Citirano: 5. 9. 2009, ob 10:15.)

⁶Prim.: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Himna>. (Povzeto: 18. 2. 2010.)

Himna se lahko izvaja:

- na proslavah in drugih slovesnostih, s katerimi se zaznamujejo dogodki, pomembni za Republiko Slovenijo;
- ob mednarodnih srečanjih, športnih, kulturnih in drugih tekmovanjih, humanitarnih prireditvah ali podobnih akcijah in drugih javnih shodih, na katerih se Republika Slovenija predstavlja oziroma katerih se udeležuje;
- na pogrebu osebnosti, ki ji Republika Slovenija izkazuje posebno čast;
- v drugih primerih, če uporaba himne ni v nasprotju s tem zakonom.

Če se himna izvaja skupaj s himno tuje države ali s slovesno pesmijo mednarodne ali druge organizacije, se izvede najprej himno tuje države oziroma slovesno pesem mednarodne ali druge tuje organizacije, nato pa himno Republike Slovenije.«⁷

Sama v državni himni vidim enega od državnih simbolov in načinov, s katerim država pritegne pozornost drugih, s ponosom predstavi najbolj pomembne trenutke iz svoje zgodovine in včasih tudi svoje najbolj zaslužne sinove in hčere. Svojim državljanom tako pokaže zgled v boju za skupno dobro. Na ta način se ustvarja posebno svečano vzdušje, ki povečuje občutek pripadnosti in vliva moč za delo v skupno korist.

5. 3. NACIONALNO GESLO

V Slovarju slovenskega knjižnega jezika beremo:

»**gêslo** -a s (é)

1. kratko izražena programska misel: vsi za enega, eden za vse, to je bilo geslo brigadirjev.«⁸

»Nacionalno geslo je simboličen izraz pripadnosti državi ali narodu, podobno kot drugi državni simboli: zastava, grb in državna himna. Posamezne države ga lahko zapišejo v ustavo, lahko pa državljane povezuje tudi v neformalni obliki.«⁹

⁷ Uradni list Republike Slovenije, št 67/1994, 27. 10. 1994:

<http://www.uradnilist.si/1/objava.jsp?urlid=199467&stevilka=2392> (Citirano: 10. 3. 2010, ob 18.06.)

⁸ Slovar slovenskega knjižnega jezika (online: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=geslo&hs=1). Ljubljana. Založba ZRC, ZRC SAZU (Oto Luthar). 2000. (Citirano: 5. 9. 2009, ob 13.10.)

⁹ http://sl.wikipedia.org/wiki/Nacionalno_geslo. (Citirano: 8. 9. 2009, ob 7.18.)

6. MOTIVNO-TEMATSKA ANALIZA

Motivna in tematska plast besedila je tista, ki si jo najprej in najbolj vtisnemo v spomin, zato sem ji tu namenila največ pozornosti.

6.1. SPOROČILA POSAMEZNIH HIMEN IN NACIONALNA GESLA

Da bi bila motivno-tematska analiza besedil bolj enostavna in nazorna, sem jo strnila v sporočila himen, saj sem ugotovila, da jo le-ta v vseh analiziranih besedilih zgoščeno prikazujejo. Ob njih sem pripisala še nacionalna gesla, saj je tako njihova medsebojna primerjava najlažja. Da bi bila ujemanja med nacionalnimi gesli ter sporočili državnih himen bolj opazna, sem v spodnji tabeli države s takimi primeri osenčila.

DRŽAVA	SPOROČILO HIMNE	NACIONALNO GESLO
Albanija	Združeni smo močnejši.	Ti, Albanija, mi daš ponos, ti mi daš ime Albanec.
Andora	Branimo deželo.	Združena moč je močnejša.
Armenija	Prelepa dežela in zastava, ki sem jo sam / opral, sta simbola naše neodvisne države.	
Azerbajdžan	Ponosni smo na svojo deželo, / Azerbajdžan!	
Avstrija	Ljubljena Avstrija, ti si naša domovina, / mati velikih sinov.	
Belgija	Belgija bo živela večno in geslo njene enotnosti se bo glasilo: za kralja, pravico in svobodo!	V slogi je moč.
Belorusija	Beloruski narod za državo, za domovino, za plapolajočo zastavo!	Država za narod!
Bolgarija	Lepota naše domovine je brezmejna.	V zvezi, enotnosti je moč.
Bosna in Hercegovina	<i>Nima besedila.</i>	/
Ciper	Svoboda, končno te pozdravljamo!	/
Češka	Češka je naša domovina, zemeljski raj.	Resnica prevlada! Ostajamo zvesti.

DRŽAVA	SPOROČILO HIMNE	NACIONALNO GESLO
Črna gora	Domovina, radi te imamo! Ti in tvoja / enotnost bosta večni.	
Danska	Vsi bomo stali deželi ob strani, ne glede na to, kaj jo bo doletelo.	Božja pomoč, človeška ljubezen, danska moč
Estonija	Moja dežela je najdražja, najljubša in najboljša. /	
Finska	Ljubljena dežela Finska, ti si najlepša in najboljša. /	
Francija	Združeni bomo obranili državo.	Svoboda, enakost, bratstvo.
Grčija	Svoboda, končno te pozdravljamo!	Svoboda ali smrt.
Gruzija	Naj živi svoboda!	Moč je v enotnosti.
Hrvaška	Naj živi naša lepa, ljubljena domovina. /	
Irska	Vojaki so predani Irski. /	
Islandija	Obožujemo Boga naše dežele, saj je ustvaril to deželo in jo varuje. /	
Italija	Ločeni smo prestali veliko hudega, znova združeni bomo temu naredili konec. /	
Latvija	Blagoslovimo Latvijo, našo deželo.	Za očetnjava in svobodo!
Lihtenštajn	Naj živi enoten, svoboden Lihtenštajn. /	
Litva	Litva, naj tvoja enotnost, svetloba in resnica Litovcem sledijo vsepovsod. /	
Luksemburg	Za vedno naj bo Luksemburg, za vedno naj bo njegova svoboda.	Želimo ostati to, kar smo.
Madžarska	Bog, pomagaj Madžarom.	Kraljestvo Marije Zavetnice Madžarske
Makedonija	Makedonci naredijo vse, da je Makedonija svobodna in da se njihove pravice uveljavijo.	Svoboda ali smrt.
Malta	Gospod, varuj našo domovino, potrdi, da bomo enotni in v miru! /	
Moldavija	Naš jezik je zaklad!	Naš jezik.

DRŽAVA	SPOROČILO HIMNE	NACIONALNO GESLO
Monako	Vedno bomo ohranjali naše navade in Bog nam bo pomagal.	Z Božjo pomočjo!
Nemčija	Enotnost, pravico in svobodo za našo nemško domovino!	Enotnost in pravica in svoboda Za vedno nedeljiv!
Nizozemska	Naj živi Vilijem iz Nasaua!	Vztrajal bom, vztrajal bom. Združeni v svobodi!
Norveška	Pomagali bomo Norveški, saj jo imamo radi!	Vse za Norveško.
Poljska	Zmaga za Poljsko!	Čast in očetnjava! Bog, čast, očetnjava!
Portugalska	V boj za domovino!	/
Romunija	Zbudite se Romuni! Gremo v boj za življenje v svobodi ali smrt!	/
Rusija	Rusija, združeni te bomo vekomaj slavili in Bog te bo varoval!	Proletarci vseh dežel, združite se!
San Marino	/ (Nima besedila.)	Svoboda!
Slovaška	Slovaki, skupaj se zbudite!	/
Slovenija	Naj živijo narodi, ki hrepenijo po dnevu, ko bo po celem svetu zavladal mir.	/
Srbija	Le sloga rešuje Srbe!	Le sloga rešuje Srbe!
Španija	/ (Nima besedila.)	Še naprej Ena, velika in svobodna
Švedska	Naša dežela, ti si najlepša na svetu.	Za Švedsko, s časom
Švica	Bog varuje našo deželo.	Vsi za enega, eden za vse.
Turčija	Življenje bomo dali za našo deželo.	Mir doma, mir na svetu.
Ukrajina	Vse bomo dali za našo svobodo.	Svoboda, skladnost, dobro.
Vatikan	1. himna: Rim, ti si nesmrten. 2. himna: Škof je učitelj, služabnik in Kristusov namestnik na zemlji. ¹⁰	/

¹⁰ Ta himna se ne sme razumeti le kot državna himna, saj je njeno sporočilo ponotranjeno v srcih vseh kristjanov po svetu.

DRŽAVA	SPOROČILO HIMNE	NACIONALNO GESLO
Združeno kraljestvo	Bog, ohrani nam kraljico!	Bog in moja pravica Bog, ohrani nam kraljico/kralja
Evropska unija	Himna Evropske unije je sicer nastala na podlagi Schillerjeve Ode radosti in Beethovnov Devete simfonije, vendar kot himna nima besedila in je le inštrumentalna.	Združeni v raznolikosti.

Tabela 1: Sporočila evropskih himen in primerjava z nacionalnimi gesli države

Pregled nacionalnih gesel nas pripelje do ugotovitve, da so si ta sporočilno precej podobna in da so največkrat v povezavi s svobodo ter narodno enotnostjo. Izračun pokaže, da so nacionalna gesla v 20 % primerov povezana s sporočilom pripadajoče državne himne. Iz tabele je tudi razvidno, da je od 50 držav kar 20 (tj. 40 %) takih, ki nimajo nacionalnega gesla.

Z analizo sporočil himen sem ugotovila, katere teme se tu največkrat ponavljajo. Da bi razlike v njihovi pogostosti prikazala kar najbolj nazorno, sem se odločila za prikaz s tabelo z barvnimi stolpci. Različne barve ponazarjajo različne sporočilne poudarke, višina stolpcev pa njihovo pogostnost. Ker nekatere himne vsebujejo sporočila, ki so prikazana v dveh stolpcih, sem le-te v izračun vključila dvakrat.

Sprva sem sporočilno raznovrstnost in pogostost nameravala prikazati s stolpčnimi grafikoni, ki bi jih narisala s pomočjo programa Microsoft Excel, potem pa sem se premislila, saj sem ugotovila, da lahko v tabeli z barvnimi stolpci poleg pogostnosti in raznovrstnosti prikažem tudi države, katerih himne imajo ta sporočila, česar v stolpčnem grafikonu ne bi mogla.

LJUBEZEN, PONOS ZARADI LEPOTE DEŽELE JEZIKA	ZDRUŽENOST, ENOTNOST	VSE (DELO, BOJ ...) ZA DOMOVINO	SVOBODA	OBRAČANJE NA BOGA ALI NARODNE JUNAKE
--	---------------------------------	--	----------------	---

Armenija				
Avstrija				
Azerbajdžan	Albanija			
Bolgarija	Belgija	Albanija	Ciper	
Češka	Črna gora	Andora	Grčija	Islandija
Črna gora	Francija	Belgija	Gruzija	Madžarska
Estonija	Italija	Belorusija	Lihtenštajn	Malta
Finska	Lihtenštajn	Danska	Luksemburg	Monako
Hrvaška	Litva	Irska	Makedonija	Nizozemska
Latvija	Nemčija	Norveška	Nemčija	Srbija
Lihtenštajn	Rusija	Poljska	Romunija	Švica
Moldavija	Slovaška	Portugalska	Slovenija	Vatikan
Švedska	Slovenija	Turčija	Ukrajina	Združeno kraljestvo
24 %	21 %	19 %	19 %	17 %

Tabela 2: Pogostnost in raznovrstnost sporočil evropskih himen – prikaz po državah

Iz tabele 2 je razvidno, da se evropske himne glede na sporočilnost ne razlikujejo bistveno, kar je bilo tudi pričakovati, saj je za slavno pesem značilno vsesplošno poveljevanje. Kljub temu pa sem ugotovila, da analizirana besedila najpogosteje izražajo ljubezen in ponos zaradi lepote dežele ali jezika, takih je 24 %, le tri odstotke manj je takih, ki poudarjajo pomen združenosti in enotnosti, v 19 % evropskih himen je najbolj poudarjena obljuba, boriti se za domovino, če bi bilo potrebno. Ravno toliko, torej 19 %, jih opeva svobodo, v 17 % himen pa v prvi vrsti najdemo obračanje na Boga ali omembo drugih pomembnih sinov naroda.

6.2. MOTIVNO-TEMATSKA PRIMERJAVA ZDRAVLJICE Z DRUGIMI EVROPSKIMI HIMNAMI TER POZNEJŠE SPREMEMBE V BESEDILU ZDRAVLJICE

Kot že naslov poglavja pove, bom tukaj slovensko himno primerjala s himnami drugih evropskih držav. Da bi bolj nazorno prikazala, kateri verzi oziroma besede opevajo določeno temo, sem jih obarvala z isto barvo¹¹ kot v tabeli 2 s prejšnje strani.

Modra – združenost, enotnost

Zelena – vse (boj, delo ...) za domovino

Rumena – svoboda

Rožnata – obračanje na Boga ali narodne junake

Ker se je Zdravljica po nastanku še večkrat nekoliko spremenila, sem njeno motivno-tematsko primerjavo z drugimi evropskimi himnami želela prikazati tudi z vidika teh sprememb. Tako sem na desni prikazala njeno prvotno obliko (1844) in jo primerjala z današnjo. Da bi bila ta primerjava še nazornejša, so vsa glavna odstopanja označena z drugo obliko pisave – *Comic Sans MS 9, ležeče*.

Zdravljica (1844)	Zdravljica (današnja, kasneje popravljena)	Sporočilo po kiticah
1. <i>Spet terte so rodile, prijatli' vince nam sladkó, ki nam oživlja žile, serce razjásni in oko. Ki vtopi vse skربی, veselo upanje budi.</i> 2. <i>Komú prvo zdravico napili bomo krog in krog? Slovincov porodnico, deželo našo živi Bog.</i> <i>Brate vse, kar nas je sinov slovenske matere!</i>	1. Prijatlji, obrodile so trte vince nam sladkó, ki nam oživlja žile, srcé razjásni in oko, ki utopi vse skربی, v potrlih prsih up budi! 2. Komú narpred veselo zdravljico, bratje! č'mò zapet'! Bog našo nam deželo, Bog živi ves slovenski svet, brate vse, kar nas je sinóv sloveče matere!	1. Prijatelji, veselimo se novega vina! 2. Najprej nazdravimo vsem Slovencem.

¹¹ Ker umetnostna besedila dopuščajo nekoliko različne interpretacije oziroma interpretacijske poudarke, se zavedam, da bi barvni prikaz Zdravljice lahko bil tudi malce drugačen.

3. V sovražnike 'z oblakov rodu naj našga treši gróm! Prost, ko je bil očakov naprej naj bo Slovincov dom! Naj zdrobé njih roké verige vse, ki jim težé! 4 Edinost, sreča, sprava, k njim naj nazaj se vernejo! Otrók kar ima slava vsi naj si v roke sežejo, de oblast spet in čast, ko ble ste, boste naša last! 5 Bog živi vas Slovenke, prelepe žlahtne rožice! Ni take je mladenke, ko naše je kervi dekle; ko do zdej, za naprej slovite drage vekomej! 6 Ljubezni sladke spone naj vežejo vas na naš rod, v njim sklepajte zakone de nikdar več naprej od tod. Hčer, sinov zarod nov ne bo pajdaš sovražnikov! 7. Mladen'či! Zdaj se pije zdravica vaša, vi naš up! Ljubezni domačije, noben naj vam ne osmerti strup! Ker po nas bode vas jo serčno varvat' klical čas. 8. Živé naj vsi naródi, ki dan dočakat' hrepené, da koder sonce hodi ne bo pod njim sužne glave! Kup'ca ta njim velja naj Bog jim dobre sreče da!	3. V sovražnike 'z oblakov rodu naj naš'ga treši gróm; prost, ko je bil očakov, naprej naj bo Slovencev dom; naj zdrobé njih roké si spone, ki jih še težé! 4. Edinost, sreča, sprava k nam naj nazaj se vrnejo; otrók, kar ima Slava, vsi naj si v roke sežejo, de oblast in z njo čast, ko préd, spet naša boste last! 5. Bog živi vas Slovenke, prelepe, žlahtne rožice; ni take je mladenke, ko naše je krvi dekle; naj sinov zarod nov iz vas bo strah sovražnikov! TA KITICA JE BILA IZPUŠČENA. 6. Mladenčji, zdaj se pije zdravljica vaša, vi naš up; ljubezni domačije noben naj vam ne usmrti strup; ker zdaj vás kakor nas, jo srčno brániti' kliče čas! 7. Živé naj vsi naródi, ki hrepené dočakat' dan, da, koder sonce hodi, prepír iz svéta bo pregnan, da rojak prost bo vsak, ne vrag, le sosed bo mejak!	3. Naj bo pokončan vsak, ki dela zlo. 4. Pozdravljena edinost, sreča, sprava! 5. Pozdrav slovenskim dekletom, katerih sinovi bodo v branili domovino, če bo potrebno. 6. Pozdrav slovenskim fantom, ki bodo branili domovino, če bo potrebno. 7. Živijo naj vsi narodi, ki hrepenijo po dnevu, ko bo po celem svetu zavladal mir!
---	--	---

9. Visoko zdaj prijatl'i, kozarce zase vzdignimo! Saj smo se vsi pobratli, saj eno misel mislimo; <i>Bog naj te,</i> <i>Bog naj me,</i> naj nas živi tovar'se vse! Amen.	8. Nazadnje še, prijatlji, kozarce zase vzdignimo, ki smo zato se zbrat'li, ker dobro v srcu mislimo; dókaj dni naj živi vsak, kar nas dobrih je ljudi!	8. Nazadnje nazdravimo še samim sebi.
--	---	--

Primerjava med slovensko himno in himnami evropskih držav je pokazala, da vse teme iz evropskih himen (razen tiste iz prvega stolpca, ki opevajo ljubezen in ponos zaradi lepote dežele in jezika) najdemo tudi v Zdravljici kot v celoti. Če se v primerjavi omejimo samo na himnično kitico Zdravljice, ugotovimo le dve prekrivni motivno-tematski polji; ti sta združenost in enotnost ter svoboda. Osme kitice Zdravljice iz leta 1844 seveda ne moremo imenovati himnična, čeprav je starejša različica današnje sedme, ki je himna. Kljub temu pa je zanimivo dejstvo, da v primerjavi z analiziranimi evropskimi himnami na motivno-tematski ravni starejša različica vsebuje eno prekrivno polje več (obračanje na Boga) kot ta, ki je danes naša himna. Gre za razliko v sledečih verzih.

Kup'ca ta
njim velja
naj Bog jim dobre sreče da!

da rojak
prost bo vsak,
ne vrag, le sosed bo mejak!

7. POSEBNE OSEBNOSTI V HIMNAH

Država oz. narod ima številne mehanizme za izkazovanje pozornosti in zahvale zaslužnim posameznikom ter širjenje njihove prepoznavnosti. Prepričana sem, da je pomembno in tudi koristno vedeti, kaj vpliva na prepoznavnost posameznika v javnosti in kateri so tisti posamezniki, katerim narodi izkazujejo svojo zahvalo.

Kriteriji prepoznavnosti so zelo enostavni – družba se pri tem orientira po opravljenih dejanjih, saj prav ta posameznikom omogočajo, da opozorijo nase. Ta dejanja so avtorji himen merili glede na več dejavnikov: učinek, veličino, vtis, aktualnost, zanimivost, izvirnost in podobno. Dosežki in uspehi na posameznem področju so najpogostejši razlogi, zaradi katerih posamezniki izstopajo iz množice. Prav take osebnosti potrebujemo, saj se po njih zgledujemo.

7.1. BOG V EVROPSKIH HIMNAH

Med prebiranjem himen sem ugotovila, da je med znanimi osebami najpogostejše omenjen Bog, in sicer v kar 19 besedilih (tj. 38 %). Države, ki se v svojih himnah obračajo nanj, so zbrane v tabeli št. 3. Poleg tega podatka je pripisan še odstotek državljanov, ki so pri religiozni opredelitvi rekli, da verjamejo v Boga. Popis je bil 2005 izvajan v okviru študije Special Barometer 225, Social values, Science and Technology.¹²

DRŽAVE, KI V SVOJIH HIMNAH OMENJAJO BOGA	DELEŽ DRŽAVLJANOV, KI SE JE OPREDELILO, DA »VERUJE V BOGA« (%)
Albanija	91,7
Estonija	16
Francija	34
Gruzija	93
Islandija	38
Italija	74

¹² Prim.: http://sl.wikipedia.org/wiki/Religije_v_Evropi#Verovanje_po_dr.C5.BEavah za Albanijo, Gruzijo, Rusijo, Srbijo - <http://www.thearda.com/> za Monako - <http://www.mapsofworld.com/monaco/people-culture-festivals/religion.html> (povzeto: 5. 1. 2010, ob 16.45).

Latvija	37
Lihtenštajn	Ni podatka.
Luksemburg	44
Madžarska	44
Malta	95
Monako	90
Nizozemska	34
Norveška	32
Rusija	70,3
Srbija	82,8
Švica	48
Vatikan	Ni podatka.
Združeno kraljestvo	38

Tabela 3: Delež tistih, ki verjamejo v Boga, v državah, katerih himna ga omenja

Iz zgornje tabele ugotovimo, da omemba Boga v himnah ni nujno povezana z deležem ljudi, ki se imajo za verne. V himnah nekaterih držav, kjer je ateistov zelo malo (npr. Poljska), Bog ni omenjen, v himnah drugih držav, ki imajo dokaj nizek odstotek ljudi, ki so se opredelili za verne, pa je omenjen (npr. Estonija, Nizozemska in Norveška).

Zanimiv je natančnejši pogled na vlogo Boga v himnah zgoraj naštetih držav. Največkrat se ljudstvo nanj ozira kot na rešitelja pred sovražniki (tak je v albanski, estonski, francoski, nizozemski, norveški in srbski himni), včasih kaže pot (tak je v lihtenštajnski himni), drugič daje blagoslov (tak je v italijanski, latvijski, madžarski in nizozemski himni). Poleg prošnje za božje varstvo (npr. v luksemburški, malteški, monaški, nizozemski in ruski himni ter v himni Združenih kraljestev) včasih najdemo tudi zahvalo (v gruzijski, norveški in švicarski himni) ali čaščenje (v gruzijski, islandski, nizozemski, švicarski in vatikanski himni).

V starejši različici kitice, ki je danes naša himna, Prešeren Boga nagovarja s prošnjo, da bi naklonil srečo vsem ljudem sveta, ki hrepenijo po dnevu miru.

7.2. DRUGE ZNANE OSEBNOSTI V HIMNAH

V himnah so razen Boga omenjene tudi druge osebnosti. Izpisala sem jih in na internetu poiskala podatke o njih. Ti so predstavljeni v tabeli št. 4.

DRŽAVA	ZNANA OSEBNOST V NJENI HIMNI
Andora	1) Karel I. Veliki (768–814) (francosko <i>Charlemagne</i>) je bil frankovski kralj in cesar, vladar in vojskovodja, pod katerim je frankovska država dosegla največji obseg v svoji zgodovini. Bil je sin Pipina Malega, ki velja za začetnika dinastije Karolingov. Leta 800 je bil v Rimu okronan za cesarja, s čimer je pridobil naziv Imperator Romanorum.¹³ 2) Meritela (Meritxell) je kip, ki prikazuje devico Marijo, ki je zavetnica Andore. Legenda pravi, da so vaščani našli cvet divje vrtnice, pod katerim so našli Marijin kip. Kip so postavili v cerkev Canillo, a naslednji dan so ga spet našli pod isto vrtnico. Kip so spet postavili v cerkev Encamp, vendar pa so ga naslednji dan znova našli pod isto vrtnico. Vaščani so to razumeli kot znak, da morajo postaviti kapelico za kip. To so naredili na mestu, kjer se pozimi sneg čudežno nikoli ni dotaknil tal.¹⁴
Danska – državna himna	1) Boginja Freja je v nordijski mitologiji boginja ljubezni in plodnosti ter je najbolj čudovita in prijazna med boginjami. Je zavetniška boginja rastlin in rojstev ter simbol čustev. Rada ima glasbo, pomlad in cvetlice, še posebej pa škrate (vile).¹⁵ V himni je Danska omenjena kot Frejina dvorana. Po tem lahko sklepamo, da je tu Danska predstavljena kot najčudovitejša dežela, polna ljubezni, novih rojstev, cvetlic in pomladi.
Danska – kraljeva himna	1) Kristjan IV. (1577–1648) je bil od leta 1588 do smrti kralj Danske in Norveške. Včasih je naveden tudi kot Kristjan Firtal na Danskem ali kot Kristjan Quart ali Kvart na Norveškem. S skoraj 60-letnim vladanjem je zapisan kot najdlje vladajoči monarh na Danskem.¹⁶

¹³ Prim.: http://sl.wikipedia.org/wiki/Karel_Veliki (povzeto: 29. 12. 2009, ob 14.56).

¹⁴ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Our_Lady_of_Meritxell (povzeto: 31. 12. 2009, ob 9.25; prevod: Erika Stankovič).

¹⁵ Prim.: <http://www.pantheon.org/articles/f/freya.html> (povzeto: 31. 12. 2009, ob 10.05; prevod: Erika Stankovič).

¹⁶ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Christian_IV_of_Denmark (povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.41; prevod: Erika Stankovič).

	2) Niels Juel (1629–1697) je bil dansko-norveški mornariški admiral. Imel je izjemno pomembno vlogo pri obrambi od švedskih napadov. Bil je plemenit in zelo prijazen moški, ljubljen in spoštovan tudi s strani svojih mornarjev. Bil je preprost, enostaven in nezahteven v vseh pogledih.¹⁷ 3) Peter Tordenskjold (pravo ime: Peter Jansen Wessel) (1691–1720) je bil ugleden norveški mornariški častnik v službi dansko-norveškega kralja. Do čina viceadmirala v kraljevski dansko-norveški mornarici se je povzpел s svojimi izjemnimi dosežki v veliki severni vojni. Tako na Danskem kot tudi na Norveškem je verjetno najbolj znan mornariški junak. Njegov uspeh je bil izjemen, če upoštevamo, da je umrl, ko je bil star le 29 let.¹⁸
Francija	1) François Claude Amour de Bouillé (1739–1800) je bil francoski general. Služil je v sedemletni vojni in kot guverner v Antilih. Bil je sovražen do francoske revolucije, poskusil je zatreti vojaški upor v mestih Metz in Nancy, kar je izzvalo jezo nekaterih plemenitih častnikov. 1790 so ga izgnali iz Francije in odšel je v Rusijo. Zaradi izгона in tega, da so ga v Franciji poniževali, je bil psihično uničen.¹⁹
Irska	1) Ériu je bila v Irski mitologiji boginja, nadzornica Irske. Včasih so po njej imenovali Irsko.²⁰
Italija	1) Publius Cornelius Scipio Africanus Major (znan tudi kot Scipion starejši, Scipio starejši in Scipion Afriški) (235 pr. n. št.–183 pr. n. št) je bil general v drugi punski vojni in državnik rimske republike. Najbolj znan je bil po zmagi nad Hannibalom v končni bitki druge punske vojne v Afriki pri mestu Zama. Tam si je prislužil tako vzdevek »Rimski Hanibal« kot tudi priznanje enega najboljših vojaških poveljnikov v zgodovini.²¹

¹⁶Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Niels_Juel (povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.43; prevod: Erika Stanković).

¹⁷Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Tordenskjold (povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.46; prevod: Erika Stanković).

¹⁸Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Claude_Amour_marquis_de_Bouill%C3%A9 (povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković).

¹⁹Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Claude_Amour_marquis_de_Bouill%C3%A9 (povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković).

²⁰Prim.: <http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89riu> (povzeto: 20. 3. 2010, ob 12.17; prevod: Erika Stanković).

²¹Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Scipio_Africanus (povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković).

	2) Francesco Ferruccio (tudi Ferrucci) (1489–1530) je bil florentinski kapetan, ki se je bojeval v italijanski vojni in veljal za drznega borca. V bitki pri mestu Gavinana je bil ranjen in so ga zajeli. Ubil ga je Fabrizio Maramaldo, osebno. Ferrucciove zadnje besede pred smrtjo so bile: Strahopetnež, ubil si že mrtvega človeka ("<i>Vile, tu uccidi un uomo morto!</i>"). Od takrat je v Italiji priimek Ferruccievega morilca sinonim za nizkotneža.²² 3) Balilla je vzdevek djenovskega dečka, ki je z besedami "Che l'inse?" (<i>Ali naj začnem?</i>) leta 1746 začel upor proti habsburškim silam, ko so želele zajeti mesto v vojni za avstrijsko nasledstvo. Deček je upor začel tako, da je vrgel kamen na avstrijskega uradnika. Njegovo pravo ime je bilo Giovan Battista Perasso. Glede na svojo starost in revolucionarno dejavnost je Perasso postal simbol boja za neodvisnost italijanskih ljudi.²³
Makedonija	1) Goce Delčev (1872–1903) je bil ideolog in organizator makedonskega in trakijskega revolucionarnega gibanja.²⁴ 2) Pitu Guli (1865–1903) je bil makedonski revolucionar in vojaški vodja v času vstaje in Ilindenske Kruševske republike. Že od začetka je bil tudi pomemben član VMRO-ja (VMRO = Notranja makedonska revolucionarna organizacija).²⁵ 3) Dame Gruev (polno ime: Damjan Jovanov Gruev) (1871–1906) je bil makedonski in bolgarski revolucionar in eden od zgodovinskih vodij VMRO-ja. Poleg Goce Delčeva je bil nedvomno najpomembnejši vodja gibanja.²⁶ 4) Sandanski (polno ime: Yane – Jane Ivanov Sandanski) (1872–1915) je bil revolucionar. V Bolgariji in v tujini se šteje kot etnični Bolgar, v Republiki Makedoniji pa kot etnični Makedonec.²⁷

²² Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Francesco_Ferruccio (povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković).

²³ Prim.: <http://en.wikipedia.org/wiki/Balilla> (povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.40; prevod: Erika Stanković).

²⁴ Prim.: http://hr.wikipedia.org/wiki/Goce_Del%C4%8Dev (povzeto: 3. 2. 2010, ob 15.46; prevod: Erika Stanković).

²⁵ Prim.: http://hr.wikipedia.org/wiki/Pitu_Guli (povzeto: 3. 2. 2010, ob 16.34; prevod: Erika Stanković).

²⁶ Prim.: http://hr.wikipedia.org/wiki/Dame_Gruev (povzeto: 3. 2. 2010, ob 15.12; prevod: Erika Stanković).

²⁷ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Yane_Sandanski (povzeto: 3. 2. 2010, ob 16.34; prevod: Erika Stanković).

Nizozemska	1) William of Nassau oz. Vilijem III. Oranski (1650–1702) je bil nizozemski plemič in protestant, guverner Nizozemske republike (1672–1702) in kralj Anglije, Irske in Škotske (1680–1702).²⁸ 2) Adolf of Nassau (1540–1568). Bil je potomec Auerspergov, boril se je v frizijski bitki, v kateri je tudi umrl.²⁹
Poljska	1) Dombrowski (1755–1818) je bil poljski general, nacionalni junak in vojaški zgodovinar.³⁰ 2) Czarniecki ali Stefan Lodzia de Czarncza Czarniecki (1599–1665) je bil plemič in general poljsko-litvanske zveze držav. Bil je vojaški poveljnik in se šteje kot poljski nacionalni junak.³¹ 3) Napoléon Bonaparte, francoski cesar in general (1769–1821), je bil sin uradnika plemiškega rodu na Korziki. Od leta 1799 je bil karizmatični vodja Francije. 18. maja 1804 se je oklical za prvega cesarja Francije z imenom <i>Napoléon I. le Grand</i> (Napoleon I. »Veliki«), njegova vladavina je trajala do 6. aprila 1814. Zavzel in vladal je večini zahodne in srednje Evrope.³²
Romunija	1) Trajan (pravo ime Marcus Ulpius Nerva Traianus) (53–113) je bil rimski cesar z vzdevkom 'Optimus' (Najboljši). Po poreklu je bil Španec. Bil je izjemno uspešen v bojih s tujimi plemeni, v času njegovega vladanja je rimski imperij dosegel največji ozemeljski obseg.³³ 2) Mihai (Mihai Eminescu) (1850–1889) je bil romantični pesnik, romanopisec in novinar. Pogosto je imenovan kot najbolj znan in vpliven romunski pesnik.³⁴ 3) Korvin (Matija Korvin, romunsko: Matei Corvin) (1443–1490) je bil ogrski (madžarski) kralj, češki kralj in avstrijski vojvoda. Bil je sin transilvanskega plemiča Jánosa Hunyadija. Imenovali so ga Corvinus po

²⁸ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/William_III_of_England (povzeto: 7. 2. 2010, ob 16.45; prevod: Erika Stanković).

²⁹ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Adolf_of_Nassau (povzeto: 7. 2. 2010, ob 16.45; prevod: Erika Stanković).

³⁰ Prim.: http://sl.wikipedia.org/wiki/Henrik_Dombrowski (povzeto: 18. 2. 2010, ob 19.45).

³¹ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Stefan_Czarniecki (povzeto: 2. 3. 2010, ob 20.13).

³² Prim.: http://sl.wikipedia.org/wiki/Napoleon_Bonaparte (povzeto: 21. 3. 2010, ob 20.06).

³³ Prim.: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Trajan> (povzeto: 25. 2. 2010, ob 17. 43).

³⁴ Prim.: http://en.wikipedia.org/wiki/Mihai_Eminescu (povzeto: 24. 2. 2010, ob 17.45 prevod: Erika Stanković).

	ptiču krokarju (lat. <i>corvus</i>), katerega je imel v grbu. Kot kralj je uspel uresničiti absolutno monarhijo, opirajoč se na srednje plemstvo in mesta. V Sloveniji ga imenujemo Kralj Matjaž. Legenda pravi, da ga je gora Peca vzela v varstvo pred Turki in da zdaj v gori spi, dokler mu brada ne zraste devetkrat okoli mize.³⁵ 4) Stefan III. iz Moldavije (1432–1504), znan tudi kot Stefan Veliki in Stefan Veliki in Sveti (Romanian: Ștefan cel Mare; Ștefan cel Mare și Sfânt) je bil med 1457 in 1504 princ Moldavije. V času svoje vladavine je okrepil Moldavijo in vzdrževal njeno neodvisnost zoper ambicije Madžarske, Poljske in Otomanskega cesarstva, ki so jo želeli pokoriti. Stefan je slavo dosegel zaradi svojega dolgega odpora proti Turkom. Od 48 bitk je zmagal v 46. Papež Sikst IV. mu je prisodil verz »<i>christianae fidei athleta</i>«. (V prevodu: »Pravi prvak krščanske vere.«) Bil je človek vere, svojo pobožnost je pokazal tako, da je dolg gore Atos Otomanskemu cesarstvu plačal s tem, da je zagotovil obstoj Atosa kot samostansko avtonomno skupnost.³⁶
Vatikan	1) Peter (sveti Peter) je eden od najpomembnejših krščanskih svetnikov. Bil je Jezusov apostol in prvi papež. Po njem je poimenovana bazilika svetega Petra v Rimu.

Tabela 4: Znane osebnosti v evropskih himnah

Iz tabele 4 je razvidno, da so v evropskih himnah med posamezniki najpogosteje izpostavljeni kralji, cesarji ter tisti, ki so se izkazali na področju vojskovanja. S tem jim je seveda izkazana posebna zahvala in čast, saj so ljudem postavljeni za zgled.

³⁵ http://sl.wikipedia.org/wiki/Matija_Korvin (povzeto: 24. 2. 2010 ob 17.50 prevod: Erika Stanković).

³⁶ http://en.wikipedia.org/wiki/%C5%9Etefan_cel_Mare (povzeto: 21. 3. 2010, ob 20.19; prevod: Erika Stanković).

7. STAROST BESEDIL EVROPSKIH HIMEN IN NJIHOVI AVTORJI

29. marca 2010 je minilo 20 let, odkar je Zdravljica naša himna. To seveda ne pomeni, da je stara 20 let, saj jo je Prešeren prvič objavil že 1844. S tem v povezavi me je zanimalo, ali so besedila drugih evropskih himen nastala pred tem. To vprašanje pa ni tako enostavno, kot sprva zgleda. Ker bi bilo vse letnice nastanka besedil evropskih himen najverjetneje zelo težko dobiti (zataknilo bi se že pri Zdravljici, saj je ravno himnična kitica po letu 1844 doživela kar nekaj sprememb), sem se odločila, da bom svojo nalogo nekoliko poenostavila. Namesto natančnih podatkov o letu nastanka sem pod drobnogled vzela letnice rojstva njihovih avtorjev, kar omogoča vsaj približno primerjavo starosti besedil.

Spodnja tabela polog rojstnih podatkov avtorjev besedil prikazuje tudi njihovo narodnost, saj sem želela odgovoriti tudi na to, ali je avtor himne vedno sin naroda.

DRŽAVA	AVTOR (narodnost)	LETNICA AVTORJEVEGA ROJSTVA
Albanija	Aleksander Stavre Drenova (Albanec makedonsko-romunskega rodu)	1872
Andora	Juan Bautista Benlloch y Vivó (Španec)	1864
Armenija	Mikael Nalbandian (Armenijec)	1829
Azerbajdžan	Ahmed Javad Akhundzade (Azerbajdžanec)	1892
Avstrija	Paula von Preradovic (Avstrijka hrvaškega rodu)	1887
Belgija	Jenneval, pravo ime Louis Alexandre Dechet (Francoz)	1801
Belorusija	Mihas Klimkovič (Belorus)	1899
Bolgarija	Cvetan Radoslavov Haldžidenkov (Bolgar)	1863
Bosna in Hercegovina	/	/

Ciper	Dionysios Solomos (Grk)	1798
Češka	Josef Kajetán Tyl (Čeh)	1808
Črna gora	Sekula Drljević (Črnogorec)	1884
Danska	Državna himna: Adam Oehlenschläger (Danec) Kraljeva himna: Johannes Ewald (Danec)	1779 1743
Estonija	Johann Voldemar Jannsen (Estonijec)	1819
Finska	Johan Ludvig Runeberg (Fincec)	1804
Francija	Claude-Joseph Rouget de Lisle (Francoz)	1760
Grčija	Dionysios Solomos (Grk)	1798
Gruzija	Davit Maghradse (Gruzijec)	1962
Hrvaška	Antun Mihanović (Hrvat)	1796
Irska	Peadar Kearney (Irec)	1883
Islandija	Matthías Jochumsson (Islandec)	1835
Italija	Goffredo Mameli (Italijan)	1827
Latvija	Kārlis Baumanis (Latvijec)	1835
Lihtenštajn	Jakob Josef Jauch (Švicar nemškega rodu)	1802
Litva	Vincas Kudirka (Litvanec)	1858
Luksemburg	Michael Lentz (Luksemburžan)	1964
Madžarska	Ferenc Kölcsey (Madžar)	1790
Makedonija	Vlado Maleski (Makedonec)	1919
Malta	Dun Karm Psaila (Maltežan)	1871
Moldavija	Alexei Mateevici (Romun)	1888
Monako	Louis Notari (Monačan)	1879
Nemčija	August Heinrich Hoffmann von Fallersleben (Nemec)	1798
Nizozemska	Ni znan	/
Norveška	Bjørnstjerne Bjørnson (Norvežan)	1832
Poljska	Józef Rufin Wybicki (Poljak)	1747

Portugalska	Henrique Lopes de Mendonça (Portugalec)	1856
Romunija	Andrei Mureșanu (Romun)	1816
Rusija	Sergej Vladimirovič Mihalkov (Rus)	1913
San Marino	/	/
Slovaška	Janko Matúška (Slovak)	1821
Slovenija	France Prešeren (Slovenec)	1800
Srbija	Jovan Đorđević (Srb)	1826
Španija	/	/
Švedska	Richard Dybeck (Šved)	1811
Švica	Leonhard Widmer (Švicar)	1808
Turčija	Mehmet Akif Ersoy (Turek albansko-uzbekistanskega rodu s Kosova)	1873
Ukrajina	Pavlo Chubynsky (Ukrajinec)	1839
Vatikan	V italijanščini: Antonio Allegra (Italijan) V latinščini: Raffaello Lavagna (Italijan)	1905 1918
Združeno kraljestvo	Ni znan	/
Evropska unija	/	/

Tabela 5: Avtorji evropskih himen, njihova narodnost ter letnica rojstva

Od vseh obravnavanih himen so tri le instrumentalne, pri dveh pa avtor ni znan. Pesniki, ki so napisali himno, so v 80 % sinovi naroda, le 20 % držav si je izbralo tako himno, za katero je besedilo napisal kak tuj besedni umetnik.

Avtorji analiziranih besedil so iz 18., 19. in 20. stoletja. Večina izmed njih, 67 %, je iz 19. stoletja, kar pomeni, da je naša Zdravljica v primerjavi z besedili drugih evropskih himen približno enako stara. Najstarejša je nizozemska nacionalna himna *Wilhelmus*. Čeprav njen avtor ni znan, obstajajo podatki³⁷ o tem, da je bila napisana med letoma 1568 in 1572, torej v času osemdesetletne vojne.

³⁷ Prim.: <http://hr.wikipedia.org/wiki/Himna> (povzeto: 21. 3. 2010 ob 16:08).

8. ZAKLJUČEK

S to raziskovalno nalogo sem na prvem mestu ugotovila, da so si nacionalna gesla evropskih držav sporočilno precej podobna in so največkrat v povezavi s svobodo ter narodno enotnostjo. Izračun je pokazal, da so nacionalna gesla v 20 % primerov povezana s sporočilom pripadajoče državne himne. Od 50 držav je kar 20 (tj. 40 %) takih, ki nimajo nacionalnega gesla. S tem sem delno potrdila hipotezo: **vse države nimajo svojega nacionalnega gesla, če pa ga imajo, je to pogosto podobno sporočilu državne himne.**

Himne evropskih držav najpogosteje izražajo ljubezen in ponos zaradi lepote dežele ali jezika, takih je 24 %, le tri odstotke manj je takih, ki poudarjajo pomen združenosti in enotnosti, v 19 % evropskih himen je najbolj poudarjena obljuba, boriti se za domovino, če bi bilo potrebno. Ravno toliko, 19 %, jih opeva svobodo, v 17 % himen pa v prvi vrsti najdemo obračanje na Boga ali omembo drugih pomembnih sinov naroda. S tem sem potrdila hipotezo: **himne velikokrat opevajo lepoto države ter mir med narodi.**

V kar 19 besedilih, kar predstavlja 38 % vseh besedil, je omenjen Bog, kar pa ni nujno vedno povezano z deležem ljudi, ki se imajo za verne. V himnah nekaterih držav, kjer je ateistov zelo malo, Bog ni omenjen, v himnah drugih držav, ki imajo dokaj nizek odstotek ljudi, ki se je opredelilo za verne, pa je omenjen. Največkrat se ljudstvo nanj ozira kot na rešitelja pred sovražniki, včasih kaže pot, drugič pa jim daje blagoslov. Poleg prošnje za božje varstvo včasih najdemo tudi zahvalo ali njegovo čaščenje. V himnah so razen Boga omenjene tudi druge osebnosti, ki so s svojimi dosežki in uspehi na posameznem področju izstopili iz množice in dobili čast, da se jim njihov narod zahvali tako, da jih omeni v svoji himni. S tem je potrjena hipoteza: **nekatero himno omenjajo najbolj zaslužne posameznike iz narodove zgodovine.**

Tri obravnavane himne so brez besedila, pri dveh pa avtor ni znan. V 80 % primerov himna nastane pod peresom domačega pesnika, le v 20 % je avtor kakšen tuj besedni umetnik. Skoraj vsi so iz 18., 19. ali 20. stoletja. 67 % avtorjev je iz 19. stoletja, kar pomeni, da je naša himna v primerjavi z drugimi približno enako stara. S tem sem potrdila hipotezo, da: **so**

avtorji državnih himen v veliki večini sinovi tega naroda in kronološko sodijo v različna literarna obdobja.

S to raziskovalno nalogo sem spoznala, da smo si narodi kljub razlikam med sabo precej podobni.

Glede na to, da vsi narodi, katerih himne sem obravnavala, živimo na istem geografskem področju, tj. v Evropi, si bom za konec malo prikrojila geslo Evropske unije in rekla: **Združeni v raznolikosti.**

9. LITERATURA

- 1) Slovar slovenskega knjižnega jezika (online:
http://bos.zrc.sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=dr%C5%BEava&hs).
Ljubljana. Založba ZRC, ZRC SAZU (Oto Luthar). 2000. (Citirano: 5. 9. 2009, ob 10:15.)
- 2) Bele s sod.: Veliki splošni leksikon, 4. knjiga, 2006. Ljubljana, DZS.
- 3) <http://sl.wikipedia.org/wiki/Himna>. (Povzeto: 18. 2. 2010, ob 13.45.)
- 4) Uradni list Republike Slovenije, št. 67/1994, 27. 10. 1994:
<http://www.uradnilist.si/1/objava.jsp?urlid=199467&stevilka=2392> (Citirano: 10. 3. 2010, ob 18.06.)
- 5) http://sl.wikipedia.org/wiki/Nacionalno_geslo. (Citirano: 8. 9. 2009, ob 7.18.)
- 6) http://sl.wikipedia.org/wiki/Karel_Veliki (Povzeto: 29. 12. 2009, ob 14.56.)
- 7) http://en.wikipedia.org/wiki/Our_Lady_of_Meritxell (Povzeto: 31. 12. 2009, ob 9.25;
prevod: Erika Stanković.)
- 8) <http://www.pantheon.org/articles/f/freya.h> (Povzeto: 31. 12. 2009, ob 10.05; prevod: Erika Stanković.)
- 9) http://en.wikipedia.org/wiki/Christian_IV_of_Denmark (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.41;
prevod: Erika Stanković.)
- 10) http://en.wikipedia.org/wiki/Niels_Juel (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.43; prevod: Erika Stanković.)
- 11) http://en.wikipedia.org/wiki/Peter_Tordenskjold (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 17.46; prevod: Erika Stanković.)
- 12) http://en.wikipedia.org/wiki/Fran%C3%A7ois_Claude_Amour,_marquis_de_Bouill%C3%A9
(Povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković.)
- 13) <http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89riu> Povzeto: 20. 3. 2010, ob 12.17; prevod: Erika Stanković.)
- 14) <http://en.wikipedia.org/wiki/%C3%89riu> (Povzeto: 20. 3. 2010, ob 12.27; prevod: Erika Stanković.)
- 15) http://en.wikipedia.org/wiki/Scipio_Africanus (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković.)
- 16) http://en.wikipedia.org/wiki/Francesco_Ferruccio (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30;
prevod: Erika Stanković.)

- 17) <http://en.wikipedia.org/wiki/Balilla> (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 18.30; prevod: Erika Stanković.)
- 18) http://hr.wikipedia.org/wiki/Goce_Del%C4%8Dev (Povzeto: 3. 2. 2010, ob 15.46; prevod: Erika Stanković.)
- 19) http://hr.wikipedia.org/wiki/Pitu_Guli (Povzeto: 3. 2. 2010, ob 16.34; prevod: Erika Stanković.)
- 20) http://hr.wikipedia.org/wiki/Dame_Gruev (Povzeto: 3. 2. 2010, ob 15.12; prevod: Erika Stanković.)
- 21) http://en.wikipedia.org/wiki/Yane_Sandanski (Povzeto: 3. 2. 2010, ob 16.34; prevod: Erika Stanković.)
- 22) http://en.wikipedia.org/wiki/William_III_of_England (Povzeto: 7. 2. 2010, ob 16.45; prevod: Erika Stanković.)
- 23) http://en.wikipedia.org/wiki/Adolf_of_Nassau (Povzeto: 7. 2. 2010, ob 16.45; prevod: Erika Stanković.)
- 24) http://sl.wikipedia.org/wiki/Henrik_Dombrowski (Povzeto: 18. 2. 2010, ob 19.45.)
- 25) http://en.wikipedia.org/wiki/Stefan_Czarniecki (Povzeto: 2. 3. 2010, ob 20.13; prevod: Erika Stanković.)
- 26) http://sl.wikipedia.org/wiki/Napoleon_Bonaparte (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 20.06.)
- 27) <http://sl.wikipedia.org/wiki/Trajan> (Povzeto: 25. 2. 2010, ob 17. 43.)
- 28) http://en.wikipedia.org/wiki/Mihai_Eminescu (Povzeto: 24. 2. 2010, ob 17.45; prevod: Erika Stanković.)
- 29) http://sl.wikipedia.org/wiki/Matija_Korvin (Povzeto: 24. 2. 2010 ob 17.50 prevod: Erika Stanković.)
- 30) http://en.wikipedia.org/wiki/%C5%9Etefan_cel_Mare (Povzeto: 21. 3. 2010, ob 20.19; prevod: Erika Stanković.)

10. PRILOGE

Nalogi prilagam 78 strani obsežno skripta, v kateri so zbrani originali in moja prebesedenja evropskih himen.